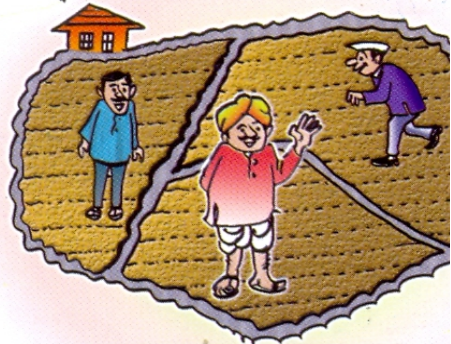

शेतीचे कायदे

शेखर गायकवाड

मंत्री

महसूल

महाराष्ट्र शासन

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दि. २३ नोव्हेंबर, २००५

प्रस्तावना

शेखर गायकवाड, अप्पर जिल्हाधिकारी, नाशिक यांच्या “शेतीचे कायदे” या पुस्तकास प्रस्तावना लिहीताना मला अत्यानंद होत आहे. महसूल विभागात राहून सर्वसामान्य शेतकऱ्यांसाठी काम करणारा, शेतीविषयक कायद्यांची अचुक जाण असणारा हा अधिकारी आहे.

शेतीविषयक कायद्यांच्या संदर्भात सर्वसामान्यांना समजेल अशा सोप्या भाषेत कायदेशीर लेखन करण्याची त्यांची हातोटी आहे. महसूल अधिकाऱ्यांनादेखील प्रशिक्षित करण्यामध्ये त्यांनी महत्त्वाचे योगदान दिले आहे.

त्यांच्या यापुर्वीच्या पुस्तकांप्रमाणेच “शेतीचे कायदे” या पुस्तकाचे स्वागत महाराष्ट्रातील तमाम शेतकरी बांधव करतील व ते त्यांना उपयुक्त ठरेल, अशी मला खात्री वाटते.

(नारायण राणे)

अनुक्रमाणिका

१. जमिनीचे रेकॉर्ड	१
२. जमिनीच्या मालकीहक्काचा शोध	५
३. सातबारा म्हणजे काय ?	८
४. फेरफार नोंदी	२५
५. वारसाच्या नोंदी	३४
६. खरेदीच्या नोंदी	४०
७. चुकीच्या नोंदी व त्यांची दुरुस्ती	४६
८. पीक पाहणी	५१
९. पाईपलाईन व पाटाचे हक्क	५४
१०. रस्त्यांचे हक्क	५८
११. झाडांचे हक्क	६२
१२. जमिनीतील कूळ हक्क	६५
१३. जमीन महसुलाचे महत्त्व	७०
१४. शेतजमिनीची मोजणी	७६
१५. जमिनीचे वाटप	८६
१६. बांधाचे वाद	१००
१७. मळई जमीन व धुप झालेली जमीन	१०९

श्री. शेखर नारायणराव गायकवाड

एम्.एस्सी.(कृषि), एम्.ए. (समाजशास्त्र)

एम्.ए.(तत्त्वज्ञान), एल.एल.बी.

- ❖ भारतीय कृषि अनुसंधान परिषदेची बहुमोल शिष्यवृत्ती (१९८०-८३), राष्ट्रीय वादविवाद व वक्तृत्व स्पर्धेत म. फुले कृषि विद्यापीठाचे नेतृत्व, सर्वोत्कृष्ट वक्त्याच्या पारितोषिकाचा बहुमान
- ❖ महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या (कृषि सेवा वर्ग-१) परीक्षेमध्ये १९८४ साली महाराष्ट्रात सर्वप्रथम, नागरी सेवा परीक्षेमध्ये १९८५ साली उपजिल्हाधिकारी म्हणून निवड
- ❖ कोल्हापूर, सोलापूर, बारामती व पुणे या ठिकाणी उपजिल्हाधिकारी पदावर काम पाहिले, सन १९९९ मध्ये मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव म्हणून काम
- ❖ एप्रिल २००० मध्ये अप्पर जिल्हाधिकारी संवर्गात पदोन्नती, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण येथे २००४ पर्यंत मुख्य प्रशासकीय अधिकारी म्हणून काम, २००९ पर्यंत अप्पर जिल्हाधिकारी, नाशिक या पदावर तर सध्या 'यशदा' येथे निबंधक या पदावर कार्यरत
- ❖ स्पर्धात्मक परीक्षेच्या तयारीसाठी हजारो विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन, राज्यातील पंधरा हजाराहून जास्त महसूल अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना कायदे विषयक प्रशिक्षण, 'यशदा', 'सिम्बायोसिस', पुणे येथे व्याखाता, जागतिक बँकेमार्फत बँकॉक येथे प्रशिक्षण सस्थांच्या व्यवस्थापना बद्दल आंतरराष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग (२००९)
- ❖ घरपोच धान्य योजनेची कल्पकतेने आखणी व २००७ पासून नाशिक जिल्ह्यात यशस्वी अंमलबजावणी, राज्यभर योजनेला जनतेचा प्रतिसाद, सदर योजनेस राज्य शासनाचा राजीव गांधी प्रशासकीय गतिमानता पुरस्कार (२००८), भारतातील सर्व राज्यांच्या अन्न सचिवांसमोर विज्ञान भवन, दिल्ली येथे घरपोच धान्य योजनेचे सादरीकरण (जुलै २०१०)
- ❖ 'शेतीसंबंधीचे कायदे' या विषयावर दूरदर्शन व आकाशवाणी वरून व्याख्याने, तसेच बळीराजा, लोकराज्य, शेतकरी, आदर्श शेती व उद्योग इ. नियतकालिकांमध्ये नियमित लेखमाला प्रसिद्ध, शेतकऱ्यांना पत्राद्वारे मार्गदर्शन व जाहीर सभांतून व्याख्याने
- ❖ सार्वजनिक व्याख्याने देणे, कथाकथन, चित्र रेखाटन हे छंद
- ❖ 'शेतकऱ्यांनो सावधान' (ऑगस्ट १९९६), 'फेरफार नोंदीची निर्गती-एक आदर्श कार्यपद्धती' (ऑक्टो. १९९९), 'गोष्टीरुप जमीन व्यवहार नीति' (नोव्हें. २००२), 'शेतीचे कायदे' (नोव्हें. २००५), 'महसूल अधिकाऱ्यांचे अर्थन्यायिक कामकाज' (डिसें. २००७), 'घरपोच धान्य योजना' (मे २०१०), 'कायदा माहितीचा अन् व्यक्ती स्वातंत्र्याचा' (ऑगस्ट २०१०), 'शेतकऱ्यांनो.. जमिनी सांभाळा' (जुलै २०१०) ही पुस्तके प्रकाशित

शेतीचे कायदे

शेखर गायकवाड

उत्कृष्ट वाङ्मय निर्मिती
महाराष्ट्र राज्य पुरस्कार
२००५ - २००६